

13/12/83

EL LLENGUATGE**Adverbis de lloc**

Hom podria pensar que totes les formes adverbials de què disposa una llengua, especialment si tenen una significació que podem considerar més o menys bàsica o essencial, han de tenir, en d'altres llengües, equivalències consistents en formes anàlogues, en mots catalogats en la categoria dels adverbis, que figurin a les llistes que trobem en els tractats gramaticals. Però l'observació de la realitat, en aquest cas la comparació dels recursos propis de dues llengües diferents, com és ara el català i el castellà o el català i el francès, ens fa adonar que no és pas sempre així. En català, per exemple, disposem de l'adverbi de lloc *enlloc*, amb una significació prou important perquè hom esperi trobar-ne una equivalència exacta, expressada en un sol mot, en llengües com el castellà o el francès. Però el cas és que aquestes dues llengües no disposen de cap adverbi que sigui l'equivalent de *enlloc*, i expressen el seu significat per mitjà de les perífrasis «en alguna parte» o «en ninguna parte» (segons el valor, positiu o negatiu, de *enlloc*), i «quelque part» o «nulle part» (en els mateixos casos). És cert que

enlloc, com molts altres adverbis, té el seu origen en una perífrasi o locució, que ha acabat escrivint-se amb els seus components aglutinats, però en l'estat actual de la nostra llengua és ja un adverbi com qualsevol altre, que no deixa de figurar a la llista dels que tenen valor locatiu. I qui ha de traduir un text en què sigui utilitzat, al castellà o al francès, recorre a les expressions que hem indicat sense que —cal creure-ho— experimenti cap sensació d'incomoditat perquè no disposa d'una equivalència en un sol mot. D'altres adverbis de lloc del català, de formació semblant, com *enllà*, *ençà*, *enlaira* i *daltabaix*, han d'ésser també traduïts molt sovint a les llengües estrangeres per mitjà de perífrasis o locucions.

Contràriament, no sembla que el català disposi de cap forma adverbial que sigui l'equivalent de l'adverbi francès «ailleurs», llevat de la forma *enjondre*, massa dialectal perquè el seu ús es pugui generalitzar. Això ha fet que algú, amb l'afany d'usar un sol mot allí on ho fa la llengua que pren com a model, digui *arreu* on el francès diu «ailleurs». Això és el que cal evitar, car *arreu* té un altre valor («tot seguit», «pertot»). On el francès diu «ailleurs» en català cal dir, sense sentir incomoditat, *en un altre lloc* o *en una altra banda*.

Albert Jané